

عدد : ۵ — ۵۳ (ایکنجی سنه) ۲۹ : ذی القعدة ۱۳۱۷ جمعه : ۱۷ مارت ۱۳۱۶ ۳۰ مارت ۱۹۵۵ (ایکنجی جلد)

ارتقا

ادبیات - فنون عسکریه و بحریه .
ونارغ و تجارت و زراعت و صنایع
ومعارف و امور نافعہ و اکثیفہ لی فقراتدن
ماحت مصور جریده در . هر نوع خصوصیات
ایچون غرقه نیک مدیریت طاهر بکه مراجعت اولنور

(ارتقا) نیک اشتیاق و طبع
ایچون بر سنه نیک آتونه سی ۳۲
غروشدر . بوسته بولی مقبولدر .
صنائی بالجملة ارباب قلمه آچیقدر . هر انی قلم
موتان یاره بیلیر . مرکزی باب عالی
حاده سنده « معلومات » اداره خانه سیدر .

نسخه سی : ۲۰ پاره یه در

شمذیلک جمعه کونلری نشر اولنور

نسخه سی : ۲۰ پاره یه در

شیمی مدفون ظلام اعصاره .
ارتاق اولنر بوتون قاراکاق ؛ اوزاق ؛
سنده برماضی خیال و محال .
دکم بن سزای استقبال ،
هپ اوماضیه ایسته رم یاشماق .

متحسر لقای جاویده
کیدرز ، یوقدر احتیال رجوع ؛
کیت او ادوار بی نهایتده
روحک اولسون بقا کرن طلوع ؛
طوریور چونکه برحاب ماضی
رنک وبمدیه جهه ماضی .

فائق عالمی

عشق محروم

فروغ حسینی خاطر لادخه آغلا بده
ندامت آله یورم انکساف عشقمزه ؛
اونک هوای شبلیله مست و مستغرق
شوبی صفاکرنک قویته برکنارنده
وقا برست ایکی قلبک بر احتساییه
الی لاد یاشماق فکری خوش کلیدی بکا ؛
یازیق که طالعمر برکوجوک تماسیه
بو احتمالی آدی مزارنسیانه .

دم غروبده افق وسیع حریتوش
نکاهه عرض ایدیورکن بر عالم یاقوت
او عمر عشقه تحسره بن تبه اولورم ؛
بولولطو ، کریملی ، ماتمی بر خیال خوش
ایدهر صهای خیالندن افق لحده سقوط ؛
نیم خیال سیهرنک عشق محروم ...

ساهر

اوقدر صاف ...

اوقدر صاف بر خافت تر ،
اوقدر خسته بر نخیل که ...
روح خلقت قدر جوجوق روحی ،
نازه بر محضر قادن صابلیر .

صانکه حس و خیالی سرانسر
برآم بر نشیده مکی ؛
صانکه آغلار اوروح مجروحی ،
صانکه آغلار خشین و مستحققر .

ازلی بر بکا اوحس نجیب ،
ازلی بر بکای دورا دور ؛
ابدیت قرین بر استغنا .

متهالک بر اشتیاق لایب
ایله هر کون مؤتم و مسحور
ارام بن بوروحی عشقمه .

فاخر

ع

لادانس ده ده قادن [۱]

بریشیل ساحلک اوستنده بش ، آلی قولتوق
تا اوز اقد کورونور مرمره نیک دریایی
یوقدر قوتلغک اوستنده سکر دانه جوجوق
کوزلرنده اوچیور مائی ، سیاه خویلیایی

§

برینک دست کیودنده تن [۲] کسولک اثری
برینک حیب سیاهنده کوزل بر فغادرو
برینک بویه دیور جله سینه شیوه لری
برمرتن اولیور دیکر مرصانکه هوغو [۳]

§

برایی فورجه یاپار بر آغاجک دالارینی
برایی مائی مللرله زمینی سوربورور
اوبری هپ قویار بر غنجه لک آلارینی
ادبیات جدید بونی البته کورور

§

وکولر ... صوکره بری ساقفه حدتله
« اوخ ... موئشر ... » دیه آوازی اعلا ایلر
بجته باشلارینه ویقتور هوغودن صفوتله
یوق فرانسزجه سی ساده دیور ایشته موئشر !

§

بری حیقیدی اوزمان « اوخ ... » دیدی ؛
ادیانمز اولدی بر نور
ایدیدر ایدیدر ایدی
چیک خیالره اولورمی مفتور ؟

§

« ادبیات عقیقه بوشدر
یعنی فکرم کی مشغول سما
کاه هشیار ، کاهی سرخوشدر
یعنی قلم کی مسهوف جفا »

§

« پال پتاسیونه [۴] سزه سوله مملی
اولورز کیت کیده بر صنعتکار
سومیز اولیه فضولی املی
بزه ژان ژاق روسو ، ویقتور هوغو وار »

§

بوسکر دانه جوجوق شاشیقیدی
اینایر لردی دمامد شانشه
ماستیه ایجیدی بری طاشیقیدی
دیدی شدله « نه منان دانه ... » [۵]

محمد جلال

- [1] La dense des décalets.
- [2] Hi. Taine
- [3] V. Hugo.
- [4] palpitation.
- [5] Et maintenant dansez.

مرثیه

— عاصم افندی مرحوم ایچون —
افقک جوارینه متراکم سحابیک
احوالی نجسه ایتمش ایدم شتاب
بر خیر وقتی : یوقدی شماع کوا کیک
نور چشمه سی ایدم جک برنونه سی
قارشمده کی تلال رفیع مسرتک
قونش جیجک لری بر طاقم وحوش
اظهاره ابتدا ایدم بولر طبیعتک
آتارینی : حیاتی ، یاس و ماتی
بر طاقی اضطرابی ، بر التفاتی
بر لحن دائمی ایله بیکنه خوش

« بیلمم معاملات طبیعت ندر بور ،
« برقوه مقدس مجهوله دئیدر ... »
اشبوختیالات ایله بن بی قرار ایکن ؛
سومش کوزلکی کورونوردی مشاجرک
اولمشدی برنونه سی لکن مقابرک
بر قاج کئی کورونودی اومقبرده برسکون ؛
مسموع اولوردی نوحه جدیه منون
بن آکلادم جنازه بی .. بن ایمندن سوال
بن آکلادم جنازه بی : شدتی برکال
فریادمه سبب ایدی بو حال برمالل ؛

زیرا که اوجنازه فطانتی برمال ،
زیرا که اول جنازه بی لایقیدی احترام ،
مشهود ایدی جنازه ده زیرا که احتشام ..
عاصم : بویوله ایشته فطانتشار ایکن ؛
بیلمم ندر بو حکمت مجهوله حیات .. ؟
بیلمم ندر بوسرعته تابع اولان مات .. ؟
تسلیمت قلوبه مدار اولمده دعا ؛
الله رحمت ایله ای قاردمم سک ...
مارت : ۲۱۶ —

جواد رفیعی

لیحه ماتم

— سوجی به —

ینه مقبر نشینان فنا آرد سینه ، هنوز
بهار عمرینک یکریمی برنجی سته سنی اکل
ایدمه بن بروجود آتیلدی .
بوکون ، بدریشک خبر رحلتیله
آنسزین بر چیچک کی صولان زوالی
بروجود غنیه ابدیته التجایلیدی .
بوکون ، باباسنه قاووشق آرزو -
سیاهیدی سته دینری دوشکارده - کوزلرینی
سایه دیکوب - دائما صولوق دوداقریله
« بابم ، بابم » فریاد جانفراشینی اللهجه
عرض ایدن برمتحسر ، باباسنک یاننه
کوندلیدی .

آه ! اومقدس وجود .
کلهم « بلکه ، خایر ! .. » منظومه سینه ؛

اوحقیقتور کنج بابایی ایچون اولدی .
آخرنده - دنیاده اولدینی کئی - حال
تجرده نیک و تنها قلمه سی ایچون رفاقتنه
قوشدی ؛ ملکله قاریشدی .

بوکون روح فغان ایلر ،
بوکون ، مامکدارم بن
بوکون ، عالم بکا شیون
حیاته قارشی دل مغیر
کومولدی ایشته باق ایواه
یومولدی چشم محزون
غنیه ایلدیور دل آه
بئردی قلب مفتونی
اوروح ابدی بوکون پرواز ،
سایه قارشی حسرتله
ایدردی نقرن ابراز
حیاته درد فرقتله

۱. ووداد

آثار مشهوره

تدقیقات ادبیه

۱۵

« تفکر » منظومه سنده توفیق فکرت
بک افندی برادرمن ، بعضاً دوشونمکن
احتراز ایدیکئی ، اوزمان مفکره لرنیک
علیل ورعشه نمابر نهاله بکزه دیکئی ،
اوکون فصیح ومعقد بوتون نشیده لرنیک
کریده ن خراب اولمش بر روحه تأثر اولدینی
اکالتمق ایستور .

دوشونمکن احتراز نکه ندیمک اولدینی
برخیلی دوشوندم . بو تفکر مک نتیجه سنده
تعقیددن بشقه برشی بولامدم .

بمنظومه مدن :

« بوکوز یاشیله سیلنمش نقوش حسرتدن
باقوب جینارمه سی ایلر ده برعنا .
شوغلتمدن ایدوب صوکره کندم استغیا
دیرم : او « زوالی ! خیال محاله آلداندک ،
چیقاری رنک حقیقت عکوس حیرتدن ... »
بوسوز یاقله بر افنوخ تفکر در ... »
بوندن صکره شومصرا علرله منظومه
نتیجه بویور :

« غایر ، اعاتی یوقدر تفکرک بونده ،
بوتون شعر لرمک روحی برتندر
که دمدم طویارم قلب ناله مشغونده . »
بوراده تفکرک نیچون اعاتی املسون ؟

هیچ بر ذهن تصور اولونه بیایریمکی بر
ثانیه تفکرکدن خالی قالسون ؟ شومظومه نیک
بر تفکرک ... حتی اوزون بر تفکرک
بجسولی اولدینی فکرت بک افندی انکار
ایدر لسه ادبیات حقیقیه طرفدار لری
دلیل ایستلر .

کلهم « بلکه ، خایر ! .. » منظومه سینه ؛

« متلون دكل فقط مایوس :

بن بكون عشقنى بجاله ،

شوسونوك اشتباه باله ،

یعنى حسا دكل خبیله

سكا عرض محبت ایلورم ؟

بیلکه جبر طبیعت ایلورم ،

بو قدر جده برسمه ایدر ؟

ایشته فرصت ، شویایه سودادن

مستفید اولکه برغنیتدر ...

بر زمان صوکره قلب شیدادن

چیقه جیسهک بوتون بوتون افسوس !

مستفید اول شوکره و بارمدن ،

بوله جیسهک یارین چهارمدن

بر بولوط ، بلکه ... برشکوفه ؟ خایر !

الک اول حزین ، بی مجال بر عشق

تصویر اولیور ، صوکره بو عشق « پایه

سودا » اولیور ! غریب بر تضاد !..

دوغورودن دوغوریوه حسه عائد اولان

محبت ایسه خیالاً عرض اولیور !..

بو نصل محبت ! سودایایه - دهادوغرو

بر تمیر یایه - پایه جی اولماز ! اولورسه

اوكا « هوس » دیرلرکه عشق ایله هیچ

مناسبتی بو قدر ! حیاتده زورایله سومك،

زور ایله سولیمك تحیره ایدمش شیردن

دکدر !.. تحیره بیله آرزو اولونماز !..

حقیقی سودالرك - اکثریایه - حیات شباب

ایله ایشما ایتدیکنی، محام ایله نهایت

بولندیغی برادر محترم زدن دهار غنایلیر .

« آشیان دل » منظومه سندن :

« بعضاً ظلال اچینه سکوت شبانه دن

ساکت بر اطراد تنفس - که دمبدم

احساس ایدر کوکله بر عرشه عدم -

ظاهر دی لانه دن .

ساکت بر اطراد تنفسک ظلال اچینه

لانه دن ظاهر اولماسی نه دن لازم کلسن ؟

« عرشه عدم » دن ایسه ناصل بر معنا

استخراج اولونه بیلیر ؟

« کندی گندیمه » منظومه سندن :

« بر بقی ، ایشته بر بقی ساعت

بر کوچک ، روحم نشیده اچون ؟

بو قدر سنی ، اعتنا ، زحمت

طوبی بر قطعه ، بر قصیده اچون .

فکرت بک افندی کی سهولت بیان

ایله شعر سوله دیکی مسلم بولونان بر

قرداشم زك :

« بر بقی ساعتده بر بیغین آیات »

دكل ، بر قسمنی « اونك شهور » لك

بر قاج منظومه سنی یا زاج قارینه امیز .

صمیمیتله تاقی اولنه جتی صمیمی لطیفه رده

جائز ایسه ، قطعه لری ، قصیده لری طوب

آنانله منحصر ظن ایدن بر ادبیات جدیده

شاعرینك اویاکی که ایله شوراده کوچوك

بر خنده استیزا کوسترمه که یلتمسینه

تأسف ایدر !..

« درد نهان » منظومه سی فکرت بک

افندیك لك كوزل ، لك رقیق لك حسی

اشعار ننددر .

اوقونیورا کلاشیلور ، سولیور ...

فکرت بک بوراده خزانه خطاب ایلر . قیریق،

نجیف دالاردن دوکولن متورم ، زواللی

یارقارلری کوستر ، زواللی عجز حیاتی

بیلدیرر ، براز صکره طونان ایرماقلر

کوزا وکنه کلیر ! دیه بیلیرم که برسام بو

شعری اوقویه اوقویه بر لوحه دی حیات

وجوده کتیر ! عیناً نقل ایدیورم :

« خزان ، خزان ... نه سن ، ای مریده فصل مال

شوقیردیکم تمحس ، نجیف دالاردن

شودو که بیگم متورم ، زواللی یارقارلر

— زواللی عجز حیات —

بیلیرمیک فصل اظهار درد ایدر ، اغلار ؟..

بوکون نصله غم اود سیسار که جبال

یارین ده جسم طبیعت کنگنوب قاردن

اولور بوتون شومانظر ، طوکارشوا برماقلر ؟

طوکار ، فقط محبات ،

ایچین ایچین نه هپسده برکدر آغلار ؟..

« واغونده » منظومه سندن :

« تنها ، بولوندیغ و اغونك برکنارسته

یغیمشدی بارجمنی بر خسته غرام ؟

صولون ، چو کوك یا قارلرك اصغراریه

عائیلنده شهبلی ، طالغین بر اقسام

طرز تللسنده کی رنگ غریب ایله

بلیدی شعره ، صنعته میل طبیعتی ؟

اطرافه آتیوردی فقط بر نظر بیله ،

سوتش دیک بوتون هوس شعر وضعی .

تعبیرات غریبه ، ادبیات جدید (!!!)

لك مخصوصا سندن و بودایاتك مروجی

اولانلرك محسوسا ننددر . « شهبلی ط -

لغین اقسام » ده بو تعبیرات غریبه دندر .

بو منظومه لك ایکنجی قطعه سنی دقله

اوقویان بری « غریب شی ! شاعرلر ،

یاخود میال شعر و صمت اولانلر قارناوال

مسخره لری کی رنگا رنگ قیافتلردمی

کیرلر ؟.. بودا دیبولیت تنك اخطارات

اخیره سندیقیدر ؟.. دیرسه فکرت بک

افندی نه جواب ویرر ؟..

بوراده محترم قارلر ملسک - بیلیم

قاچنجی دفعه - اعتدالری جلب ایته که

مجبورم ، بوجبوریت ، قارلر ملسک نی

طابیدینی ، نه ده قارلری آکلادیم کوندن

بری لزوم سز اولسه کرک ! فقط - بلکه

خاطرلره برشی کلیر دیه - یته دیمک

ایسترم که ، مقصد - حاشا - قدر شاعرانه

ادبیانه سنی تزییل اتمک دکدر ، مرام ،

زناحت ادبییه ، دقایق حسیه بو اوقدر

اهمیت ویردیک بعض شعرلرنده کورولن

محترم برادر مزلک بویه غفلت کورولرینه

دوشدیکمه دائر اولان تأسفی خالصانه

بیان اتمکدن عبارتدر .

« کوچك عائله » منظومه سنده کی :

« صوك غنچه سوداسنی دوکشدی نهالان

صوك قطره کوهله بزغشدی چنلر ...

یعنی بو چوقی طوغدینی کون ، پنه و غریبان ،

قیش لك آجی بر فقر ایله کلمشدی برابر ؟

اولمشدی کوچوك عائله تك قلی مكدر

پارچه سنی اوقویانلر « هله بو بوتونلر

بوتون عجب !.. چو چوق جسماً عرباندر ،

جسماً غریبان دوغار . هیچ برنوزاد

ناکیه سیله ، پله رنیه ، چورابلریله

دو غمامشدر !.. « معلومی نه لازم اتمک

اعلام !.. » دیه جک اولورلر سه ، محتاج

تفکر اولان فکرت بک عجبانه جواب

بولور ؟..

شاعر « برق زرین » منظومه سنده :

« بیاض بر فی سواد لیاله مزج ایدیکز ، »

دیر « قار » لك بیاضی ، سیاهی ، مائی ،

مورمی اولدیغنی صورمایکز !.. ایش

اوزار !..

« بورنگ سردایله منظور اولوردی وجه سما »

مصراعتدکی « رنگ سرد » یدد -

بر معناد - خوش کور و کر .

بو منظومه « برخلجان » اولدیغنی ظن

ایدیلن نسیمک سرین سرین اسرکن ،

بوتون یارقارلری ریه سردیکنی کوستر .

بوئی ده می خوش کوردم ؟.. صوکره بر

طبیعت آشنائلا « خزان زمانند یاربقلر

اشجارك جنس و طبیعتنه کوره مختلف

فاصله لره سقوط ایدرلر . یوقسه سرین

سرین اسن بر نسیم برخلجان ایله اولیه

بوتون یاربقلر بردن سقوط ایدمزلر .

هله خفیف بر نسیم ایله دکل ، اولدقجه

شدید بر فیر طینه ایله بیله نزول بر فیه تشبیه

ایدیه جک قدر کثیر و مدید سقوط اوراق

کورلمش شیردن دکدر . » یولنده بر تنقید

بسط ایدیه جک اولورسه مدافعه به کیم قادر

اولور ؟..

محمد جلال

نعم ادبی

غزله مرز هیت شعر بره سندن احمد راسم

بک کلیات قلیه سنی جامع اولان اشبو اترك

ایکخی جلدی بوکره موقع انتشاره وضع

ایدلشد . عمرادی محرر موی الهک طرز

مساعینی ناطق اولوب ترجمه و تألیف نامه

وجوده کتیردیک آثار پراکنده سندن

مشکدر .

فیثاتی : غر ، شدر .

یازیلر مه قارشى

— محمد رؤف بک —

سز ، یاورلورم ، سز بن یکانه تسلی

حیاتمکسز ، مزلک آغلایان و کولن یوزیکزده

بن بوتون ماضی عمرمک صفحات تحسینی

کورورم واونلری بر ده یاشارم . سز

بعضاً بر طائر بهارینك زمزمه نشه داری

قدر رقیق و مهیج ؛ بعضاً امید نجاتی

قیرلش بر مریض مختصر لك این واپسینی

قدر حزین و مؤثرسکز . بن سزنی یازارکن

نه قدر اوزولدم ؛ زمان اولوردی که سزك

لك اوزندیکم بر قسمرزده قلم معندهانه

دوروردی ، بن برصدای پست نیاز ایله

یالوار برکن : — اولماز ، دیردی ، آرق

بورولدم ...

سز یاورلورم ، سز بن اولین شبایك

ابکار خیالیسکز . کیمکز قیرمیزی و دولغون

چهره بر حیاکنزله ، کیمکز صاری

و صولغون سیای متورمکنزله ، کیمکز

یالکز بکا آنکشاف ایدن سرکدشت

مکتومکنزله ، حلاوتکز و یامار تارکنزله ،

فقط هب جانلیغکنزله برر حیاتسکز ، برر

کنج قیزسکز .

اوخ ، اعتراف ایدرم ، کیمکز

چرکینسکز ، سو قسزسکز ؛ سز زواللی

سو قسز جرکینلر ؛ بوتون کوزله لککرنی ،

زینلرنی روحده رافه رق جیپالار جیقانلر

دکینسکز ؟.. کیمکز محزون ، سوداوی ؛

کیمکز شن و خنده برورسکز ... عمرلر -

یکزده مختلفدر ، کیمکز بش سنه ، اون

سنه یاشابه جقسکز ، کیمکز الی الابد ...

فقط اوله لریکزده واردرکه دهادو غارکن

اولشلارد .

لکن چو چوقلرم ، عجب سزنی کیملر

اوقویور ؟ قراتخانه کوشه سنده برنی

بکله رکن هجوم ایدن اوقویو داغیتقی

ایچین سزنی مستهزیانه اوقویانلره صاقین ،

سوکی نوزادلم ، صاقین هیچ بر شی

سوله مه یکز ؛ اونلری لکزمادی ادملردر ،

اونلر انسانانی یالکز اشکال خارجه لرنده

تجلی ایدن بدبختلردر . آرق اون بش

یاشنه کلدیکنی ایچین یا ناغنده یالکز او بو میان

کنج قیزلر بر احتیاج روح ایله سزنی

اوقومغه باشلارسه اوزمان کوزلله شکز ،

چو چوقلرم ، کوزلله شکز ؛ لك شوخ

مغالبیکزله اونك تازه فکرینه صوقولکز ؛

وشاید لاقیردی صیره می دوشمرسه اوکابی

احساس ایدیکز ... بیرمی یاشک بوتون

غایبان سودا پرستانه سیله جوشقونلاشان

برکنج آدم تصادفی بر آرزو ایله یاخود

برمراق روح ایله سزنی اوقویه جی اولور -

سه اوکا امیدبخش اولکز ؛ اوکا بوتون

قوت تأثیرخیزکنزله سوکیلسندن بحث

ایدیکز ، مسعود بر آتی اراده ایدرک

اونك کوزلرنی پارلاتیکز ؛ واکراوکنج

آدم سزدن بر پارچه بی بکنوب ده اونی

سوکیلسته یازده جی مکتوبه علاو ایدهرسه